

НАГЛАСЕН АСЕМАНТИЗАМ

(Матеја Матевски, *Отаде заборавот*, поезија, Матица македонска, Скопје, 2003)

Ранко Младеноски

Дванаесеттата поетска збирка на Матеја Матевски (по претходните „Дождови“, „Рамноденица“, „Перуника“, „Круг“, „Липа“, „Раѓање на трагедијата“, „Оддалечување“, „Црна кула“, „Завевање“, „Мртваца“ и „Внатрешен предел“) ја обелодени издавачката куќа „Матица македонска“ со наслов „Отаде заборавот“. Станува збор за книга од (ни помалку ни повеќе) 68 песни систематизирани во седум поетски циклуси и тоа: „Студ“, „Остави ја сенката своја“, „Пред затворените порти“, „Темни гори“, „Искачување на Олимп“, „Преселници“ и „После сè“. Тоа се стихови во кои како доминанта се појавува рефлексивноста.

Кои се главните, односно фундаменталните конструктивни сегменти на поетскиот дискурс во оваа збирка кои го исполнуваат (или го „покриваат“) насловот „Отаде заборавот“?

Издвојуваме неколку категории за кои сметаме дека го имаат приматот во најновиот поетски говор на Матеја Матевски. Станува збор за поетски конструкти кои во својата основа го содржат асемантизмот. Поточно речено, во оваа поетска книга значењата се градат преку потенцирање на беззначноста. Тука пред сè мислиме на следните структурни сегменти: *празнината, сенката, тишината, темнината, неизнајдливо, беспајаницата* и слично. Така, во „Црната птица“ Матевски ги сопоставува двата антипода - темнината и светлината: „Сивото око тајум штрека/ во истечената светлина/ Виделото го ослепел мракот“. „Ослепеното видело“ имплицира недостиг од еден признак, односно ја имплицира празнината: „Вие ливот на стравот/ завива мигот/ в грло/ Во празнина/ Во празнина“. Идентичен семантички исход наоѓаме и во песната „Јамки“: „Оди подалеку/ Дално оди/ Светот е празнина/ Хоризонтот е јамка“.

Доминантни се (од семантички аспект, се разбира, не по квантитет!) во оваа нова поетска збирка на Матевски синтагмите од типот „затворени порти“, „темната гора“, „празнина непозната“ и слично кои исто така на свој начин го нагласуваат асемантизмот: „Се крева кулата пак/ темната кула/ во залезот на човекот/ и мракот портите свои ги затвора.../ Јачи темната гора на душата/ дури се рушат/ кревките сенки на виделото“.

Би било интересно овде да се забележи и една, би рекле креативна, изневерена опозитност. Во, условно кажано, вообичаеното поставување на опозитите „светло - темно“ во пар се нудат, на пример, сегментите „ден - ноќ“, „мрак - светлина“, „темнина - светлина“ и слични на нив. Но, Матевски гради еден изневерен систем на опозитност. Кај него мракот му опонира на денот, а не на светлината. Кај него, во песната „Искачување на Олимп“ ја среќаваме опозицијата „темнина - дни“: „Засолнет треба да биде/ за да ги чуе/ и види/ боговите/ на темнините и дните“.

Се среќаваме во оваа книга и со една варијација на песна од Блаже Конески. Станува збор за песната „Тема“ од збирката „Црква“: „Ги нема,/ значи - биле./ Па тоа не е лоша тема!/ И јас сум бил/ штом ќе ме снема“. Решението на Матевски е вакво: „Јас бев/ Јас бев/ Јас бев/ И вие бевте“.

„Отаде заборавот“ на Матеја Матевски е книга со стихови кои ја идентификуваат постигнатата зрелост на овој наш реномиран поет.